

Landbruks- og matdepartementet

1.februar 2016

Innspill til melding om jordbrukspolitikken

Norges BygdekvinneLag viser til Landbruks- og matdepartementet sin invitasjon til å komme med innspill til Regjeringens nye melding om jordbrukspolitikken.

Norges BygdekvinneLag er en frivillig organisasjon med 14 000 bevisste forbrukere med kunnskap og interesse for mat og matkultur. For oss handler jordbruket også om arbeidsplasser og levende bygder.

Som forbrukere ønsker vi en jordbrukspolitikk som har en helhetlig tilnærming. Vi ønsker en fremtid med et mangfold av produkter, stabile priser, kvalitet og gode smaker. Vi vil ha trygg mat, og vi vil ha mat som både er innovativ og tar vare på lokale mattradisjoner. Vi vil ha en bærekraftig matproduksjon på egne ressurser.

1) En matproduksjon basert på en god og bærekraftig ressursutnyttelse som gir sikker tilgang til sunn og trygg mat.

Det er viktig at myndighetene viderefører sin restriktive holdning til bruk av genmodifisering i mat og fôr, og at forbrukere og matprodusenter sikres retten til å velge GMO-fritt. Det er et stort behov for uavhengig forskning på konsekvensene for naturmiljøet og helse av bruk av genmodifiserte planer i jordbruket. Norges BygdekvinneLag støtter det internasjonale forbrukerkravet om at all mat som inneholder GMO skal merkes tydelig. Dette gjelder også kjøtt, fisk og meieriprodukter der det er brukt genmodifisert fôr.

Norge ligger på verdenstoppen når det gjelder dyrehelse, lite bruk av antibiotika og lite skadelige reststoffer i maten. Dette er et fortrinn for norsk mat og matproduksjon.

Bærekraftig matproduksjon er også viktig i et klimaperspektiv. Norsk landbruk kan bli en del av løsningen på verdens miljø- og klimaproblemer, og må bidra til reduksjon i klimautslipp fra egen næring. Regjeringen må både støtte forskning på området og tiltak som gjør gårdsdriften mer miljø- og klimavennlig. Egen produksjon av fornybar energi er et eksempel.

Naturressursene må forvaltes og utnyttes i et langsiktig perspektiv. Det er viktig at de nasjonale målene for økologisk produksjon og omsetning blir nådd. Kompetanseheving på området er viktig for å utvikle både det økologiske og det konvensjonelle landbruket, og opplæring av økologisk produksjon bør være en naturlig del av natur- og jordbruksutdanningene.

Kulturlandskapet har et unikt artsmangfold som må bevares. Det er viktig å ta vare på, forske på og bruke norske arter og ressurser i matproduksjonen. Sortsutvikling og bevaring er viktig for biologisk mangfold.

Det norske kulturlandskapet er unikt og et resultat av bruk av utmark til beite. Den fremtidige jordbrukspolitikken må føre til at bruken av utmark ivaretas og øker. Ikke bare er det viktig for å ta i bruk eksisterende ressursgrunnlag, men også for et attraktivt reiseliv og levende bygder.

Vi ønsker en melding som ser på Norge sine forutsetninger for produksjon av trygg, sunn og bærekraftig mat som eit konkurransefortrinn.

2) Jordbruk er avgjørende for bosettingen i mange lokalsamfunn. Det gir lokale arbeidsplasser, levende bygder og sikrer landets økonomi og konkurransekraft.

En utvikling av både små og store bruk som til sammen gir volumproduksjon, matsikkerhet og beredskap er viktig. Det er viktig at jordbrukspolitikken opprettholder en jordbruksstruktur som tar hele landet i bruk og som gjør det attraktivt å være bonde, både på små og store gårder, også i fremtiden. For å få til det er det avgjørende at Regjeringen legger til rette for bedre økonomiske rammevilkår.

Norges Bygdekvinnelag er positive til en videreutvikling av den "norske modellen". Det betyr blant annet en videreføring av markedsregulering av jordbruksprodukter for å sikre en matproduksjon over hele landet, og som gir forbrukerne tilgang på mat til stabile priser. Og, det betyr et strengt vern av matjorda, en eiendomspolitikk som ivaretar dagens landbruksstruktur og et tollvern som beskytter egen matproduksjon og bidrar til det globale matfatet.

3) Gode velferdsordninger er viktig for rekruttering av kvinnelige bønder.

Kun 14 prosent av norske bønder er kvinner. Forskning viser at gode velferdsordninger i landbruket er viktig for rekruttering, og spesielt av kvinnelige bønder.

I dag består velferdsordningene av en rekke ordninger som trer i kraft for å sikre bonden mulighet for ferie, fritid og økonomisk og sosial sikkerhet ved sykdom på linje med andre lønnsinntakere.

Gjennom Norske Landbruketstjenester har bonden fått kvalifiserte avløsere når det trengs blant annet gjennom landbruksvikarordningen som har stilt som garantist for beredskap ved sykdom. Et slikt system har gitt bonden trygghet som næringsdrivende i et yrke som krever høy kompetanse og rask respons ved eventuell sykdom. En husdyrprodusent har ansvar for dyrene sine 24 timer i døgnet, også når hun er syk.

I dag står velferdsordningene under press gjennom myndighetens ønske om forenklinger ved fjerning av arbeidsgiveransvaret hos bonden, og ved at dagsatsene til landbruksvikarer og avløsere ikke følger kostnadsutviklingen.

Norges Bygdekvinneforbund er bekymret for konsekvensene dette vil få for rekruttering til jordbruket og ber om at velferdsordningene, samt organiseringen gjennom Norske Landbruketstjenester, ikke svekkes men tydelig styrkes i den nye jordbruksmeldingen.

4) Matsikkerhet

Økt kjøpekraft fra en større befolkning, klimaendringer, press på naturressurser og stigende råvarepriser, har gjort spørsmålet om matsikkerhet svært aktuelt.

FAO har anslått at nærmere 900 millioner mennesker lider av sult i dag. For å sikre nok mat til alle seier FAO at matproduksjonen må øke med 60-70 prosent.

Global matsikkerhet blir skapt ved at alle land utnytter sine naturgitte forutsetninger. Forutsetninger som for Norge gir både gode og trygge råvarer. Gjennom FN har alle stater forpliktet seg til å sørge for matsikkerhet for egne innbyggere.

Med en selvforsyningsgrad på under 50% og mangel på kornlager, har Norges matforsyning knapt vært mer sårbar enn i dag. Derfor må alle land bruke sine jordressurser for å sikre matforsyningen fremover. Ved å produsere mat til egen befolkning avlaster vi verdensmarkedet og kan holde prisene nede for de som trenger det mest.

Det handler om å se verdien av å produsere mat på egne ressurser, ta i bruk de bratte bakkene, de flate jordene og den rene jorda og sørge for at Norge blir mer og ikke mindre selvforsynt.

5) Bygdekvinnelaget ønsker en satsing på lokalmatprodusenter som både tar vare på lokale mattradisjoner, og sørger for innovasjon og utvikling av det norske matmangfoldet.

Som forbrukerorganisasjon er Norges Bygdekvinnelag opptatt av å sikre matmangfold, produktutvikling og produksjon. Lokalmatprodusenter er viktige både som kulturbærere av mattradisjoner, i tillegg til innovasjon og utvikling av det norske matmangfoldet. Man ser at en rekke EMV produkter er svært like eksisterende produkter. Om merkevarer erstattes av EMV av dårligere kvalitet og lavere pris blir det et tap for forbrukerne. Produsentene sin frykt for kopiering av nye varer kan føre til mindre innovasjon og dårligere matmangfold. Regjeringen må se på hvordan en bedre kan sikre produktutvikling for å øke matmangfoldet.

Matmerk sine merkeordninger kan bidra til å styrke statusen på norske matprodukt og spesialitetmerket og beskyttede betegnelser gir en garanti overfor forbruker på bestemte kvaliteter.

Matkultur er en vesentlig del av kulturarven vår. Råvarene vi tradisjonelt har hatt tilgang til, har dannet grunnlaget for norsk matkultur. Tilgang til, og kunnskap om lokale råvarer og sesongmat er derfor viktig for å bevare matkulturen vår.

Mer kunnskap om norsk matproduksjon og norske råvarer vil øke forbrukers stolthet og styrket statusen til norsk tradisjonsmat. Alle skolebarn må få grunnleggende opplæring i matproduksjon og matlaging. Regjeringen må arbeide på tvers av departementene for å øke kompetansen om norske råvarer og matlaging.

6) Matmerking er en av flere viktig forutsetninger for å kunne utøve forbrukermakt på matområdet.

Økt maktkonsentrasjon i verdikjeden for mat rammer forbrukernes handlefrihet. Demokratisk kontroll i hele verdikjeden er en forutsetning for å nå samfunnsmålene i matpolitikken, og å sikre forbrukere innflytelse over eget matfat.

Norges Bygdekvinnelag mener Regjeringen i meldingen må se på hvordan en kan få på plass gode kjørerregler for mer effektive og ryddige forhandlinger mellom leverandører og dagligvarekjedene. Dette er nødvendig for å sikre at flere produsenter skal få tilgang til butikkhyllene, og at vi som forbrukere skal få et bredere spekter av produsenter og produkter å velge mellom.

Kjennskap og opprinnelse er viktig for at forbrukerne skal kunne ta informerte valg. Vi mener meldingen må ha et mål om å få til en ordning med obligatorisk merking av produsent og produksjonssted på alle typer matprodukter.

Til slutt

Global matsikkerhet blir skapt ved at alle land utnytter sine naturgitte forutsetninger. Meldingen må tydelig legge grunnlaget for en bærekraftig og klimavennlig matproduksjon som gir oss et landbruk over hele landet. Forbrukeren vil ha trygg, sunn og bærekraftig mat, og den norske bonden kan produsere det. Det må legges rammene for norsk matproduksjon fremover.

Vennlig hilsen

Norges Bygdekvinnelag ved

Leder i Norges Bygdekvinnelag

Generalsekretær i Norges Bygdekvinnelag